

Revízia zástupcov triedy Placodermi (Vertebrata) z devónu barrandienu

V. Vaškaninová

Ústav geologie a paleontologie, Univerzita Karlova v Praze, va.vaska@gmail.com

Placodermi sa vyskytujú vo všetkých stratigrafických stupňoch spodného devónu barrandienu. Z lochkova pochádzajú druhy *Radotina kosorensis* Gross, 1950 a *Kosoraspis peckai* Gross, 1959. Zachovávajú sa ako značne komprimované dorzálne strany exokránii so zreteľnou povrchovou štruktúrou, výnimočne s odhalenými časťami dorzálneho povrchu endokránia. Kompletne endokránia sú exponované z ventrálneho pohľadu. Ďalším spôsobom zachovania sú jednotlivé dermálne dosky. Materiál pochádza z lokality Černá rokle u Kosoře (Praha-Radotín), z radotínskych vápencov.

V období pragu žili v barrandiene druhy *Radotina prima* (Barrande, 1872) a *Radotina tessellata* Gross, 1958. Zachovávajú sa ako trojrozmerné exokránia bez povrchovej skulptúry, odhalené z dorzálnej, len výnimočne z ventrálnej strany. V jednom prípade boli vypreparované orbity (Gross 1958) a výliatky mozgových štruktúr. Ďalej nachádzame jednotlivé dermálne dosky. Materiál pochádza z koněpruských vápencov z okolia Koněprús.

Zo stupňa zlíčov (spodný ems) boli pôvodne popísané druhy *Cocosteus agassizi* Barrande, 1872; *Cocosteus fritschi* Barrande, 1872 a *Asterolepis*

bohemicus Barrande, 1872; dnes považované za *Arthrodira* indet. (Denison 1978, Vaškaninová, in press). Zachovávajú sa z nich pomerne veľké dosky dermálneho panciera. Pochádzajú z lokalít Choteč a Švagerka (Praha-Zlíčov) v zlíčovskom súvrství. Zo stupňa ďalej (vrchný ems) pochádzajú podobné, zatiaľ bližšie neurčené dosky veľkých arthrodir. Boli nájdené v trebotovských vápencoch v Hlubočepoch a suchomastských vápencoch z okolia Koněprús a Suchomastov.

Zo stredného devónu pochádzajú iba dve dermálne dosky arthrodir, datované do stupňov eifel a givet. Študovaný materiál je napriek zriedkavému výskytu na lokalitách početný (cca 260 ks) a má široký stratigrafický rozsah. Pozoruhodná je druhová pestrosť ako aj náhla zmena fauny na prelome pragu (zástupcovia vývojovo nižšieho rádu *Acanthothoraci*) a emsu (pokročilejší rád *Arthrodira*). Všetok revidovaný materiál je uložený v zbierkach Národného múzea v Prahe.

PodĎakovanie: patrí Dr. B. Ekrtovi z NM v Prahe a Prof. D. Goujetovi z MNHN v Paríži. Výskum je podporovaný grantom GAUK 43-258038.

Literatúra:

- Barrande, J. 1872. Systéme Silurien du Centre de la Boheme, Vol. I, Supplement.
 Denison, R H. 1978. Placodermi. In Schultze, H P. (ed.) Handbook of Paleoichthyology, Vol. 2. Stuttgart: Gustav Fischer.
 Gross, W. 1958. Über die älteste Arthrodiren-Gattung. Sonderdruck aus dem Notizblatt des Hessischen Landesamtes für Bodenforschung zu Wiesbaden 86, 7–30.
 Gross, W. 1959. Arthrodiren aus dem Obersilur der Prager Mulde. Paleontographica, Abt. A, 113, 1–35.
 Vaškaninová, V. *Asterolepis ornata* Eichwald, 1840 (Placodermi) ve sbírkách České geologické služby. Zprávy o geologických výzkumech v roce 2008 (in press).